

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ויצא

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק טו

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ואחת לבריאה
שבעים שנה לנשיאת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכות

הרה"ת ר' לוי יצחק שיחי' צייטלין
ליום הולדתו, ש"ק פ' ויצא, י"ב כסלו ה' תהא שנת פלאות אראנו
לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י זוגתו

מרת חי' שרה שתחי' צייטלין

* * *

לזכות

החייל ב"צבאות השם" שלום דובער הכהן שי' כהן
ליום הולדתו השני לאויש"ט, ש"ק פ' ויצא, י"ב כסלו
ה' תהא שנת פלאות אראנו

ולזכות אחיו

חיילי "צבאות השם" מנחם מענדל הכהן ושניאור זלמן הכהן שיחיו כהן
ולזכות הוריו

הרה"ת ר' שמואל הכהן וזוגתו מרת מינא זעלדא שיחיו כהן

ולזכות זקניו

הרה"ג הרה"ת ר' יוסף עקיבא הכהן וזוגתו מרת פרידא מלכה שיחיו כהן
הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת שרה שיחיו גורביץ

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחיו שגלוב

הי שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved Ones
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלילמה".

מעין חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770,

על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי

לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

הקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת,

בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת

"אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

ושיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מצבה..."; ואילו הרמב"ן⁷ סובר ש, והיה ה' לי לאלקים" איננו המשך התנאי ("כדברי רש"י), אלא תחלתו של הנדר, והתנאי מסתיים במילים, "ושבתי בשלום אל בית אבי".

לשיטת הרמב"ן יש להבין: אם, והיה ה' לי לאלקים" הוא תחילת הנדר, היתה חלוקת הפסוקים צריכה להיות באופן ש, והיה ה' לי לאלקים" (לא יסיים את הפסוק, "ושבתי בשלום...") שמספר אודות התנאי, אלא יהווה את ההתחלה של הפסוק, "והאבן הזאת..." המדבר על הנדר?

ובמיוחד, כאשר לדעתו, "והיה ה' לי לאלקים" קשור ל, והאבן הזאת... יהיה בית אלקים" לא רק מפני שהם פרטי הנדר, אלא יותר מכך - הם מהווים ענין אחד, כלשון הרמב"ן: "אעבוד ה' המיוחד... במקום האבן הזאת שתהיה לי לבית אלקים".

הכרחי אפוא לומר, שגם לדעת הרמב"ן, "והיה ה' לי לאלקים" קשור יותר לתנאי "ושבתי בשלום" מאשר להמשך הנדר, "והאבן הזאת..."; ולכן הם כתובים באותו פסוק, למרות ש, והיה ה'..." הוא חלק מן הנדר.

ג. שני חלקים בנדר ובתנאים

כשם שהנדר מחולק לשני פסוקים (והיה ה' לי לאלקים" ו, והאבן הזאת...") מפני שיש בו שני סוגים, כך גם מחולקים התנאים שקבע יעקב, לשני פסוקים - (א) "אם יהיה אלקים עמדי... ושמרני... ונתן... ובגד ללבוש", (ב) "ושבתי בשלום אל בית אבי" (ולפי רש"י גם סוף הפסוק, "והיה ה' לי לאלקים") - מפני שיש בהם שני סוגים.

דבר זה מודגש גם בלשון הפסוק: בפסוק הראשון מדובר על דברים שיעשה הקודש ברוך-הוא - "והיה אלקים עמדי ושמרני... ונתן לי..."; ולעומת זאת בפסוק השני ההתבטאות היא, "ושבתי... (ולא "והשיבני...") וכדומה⁸,

א. הנדר והתנאי של יעקב

על הפסוקים¹ "וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלקים עמדי... והיה ה' לי לאלקים, והאבן הזאת אשר שמת מצבה יהיה בית אלקים..." שואלים המפרשים²: כיצד ייתכן שיעקב תלה את קיום המעשים הטובים (והאבן הזאת... עשר אעשרנו לך") בתנאי, אם יהי אלקים עמדי...? "האם עבד יעקב את ה', ח"ו, רק למען שכר ותועלת, על מנת לקבל פרס?! מכך³ מובן שבכך שקשר את הנדר בתנאי, לא התכוון יעקב שנטרונתו תהיה השגת פרטי התנאי, וכדי לקבלם הוא נדר לעשות מעשים טובים, כי אם להיפך: מטרתו היתה קיום הנדר⁴, והוא תלה את הנדר בתנאי, אם יהיה אלקים עמדי..."; כי זו היא הדרך שבאמצעותה⁴ יכול הנדר להתבצע⁵.

ב. דעות רש"י ורמב"ן לגבי התנאי והנדר

דבר זה יובן באמצעות שני הפירושים שישנם לגבי התנאי והנדר: רש"י סובר⁶, שהתנאי כולל גם את, "והיה ה' לי לאלקים" ("שלא ימצא פסול בזרעי"), והנדר מתחיל בפסוק השני - "והאבן הזאת אשר שמת

(1) פרשתנו כח, כ ואילך.

(2) פענח רוא וריב"א פרשתנו שם, כב אברבנאל ריש פרשתנו (קושיא הה). עקידה שער כה (קושיא הב'). אלשיך פרשתנו כח, כ (קושיא הו'). וראה רא"ם לפרש"י שם, כא. דברי דוד שם כב. ועוד.

(3) ע"ד הפשט בפרש"י - ראה דברי דוד ומשכיל לדוד שם כב (ועוד), שהנדר ה' לעשות מה שאינו מחוייב. אבל ביאר זה אינו מספיק כי מובן שאצל יעקב אבינו - שהאבות ה"ה המרכבה (ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. וראה תניא פכ"ג) - גם העבודה דענינים אלו (לפנים משורת הדין "פולחן דגדבה" וכיו"ב) הייתה שלא ע"מ לקבל פרס, ובמילא - בלי שום תנאי.

(4) להעיר מרמב"ן שם, כ: ויתכן עוד ע"פ הפשט כו'. רבותינו בעה"ת שם. ועוד.

(4*) ע"ד (ולא ממש) ב' הרמב"ם ה' תשובה פ"ט (הקדמתו לפ' חלק).

(5) ראה כלי יקר (שם, כא בסופו): כ"א לא ישמרו מן ד' ראשי עבירות אלו או לא יהי' בית אלקים כי יחרב בעבורם.

(6) וכן הוא לפי המדרש (ב"ר פ"ע, ד) ורשב"ם.

(7) ועד"ז ברד"ק. ספורנו. כלי יקר.

(8) אלשיך שם (קושיא הה), "גו"א דברי דוד לפרש"י

שם, כא, לבוש שם, כ. ועוד.

כאילו ההשבה תיעשה מאליה.⁹

ד. שלושה ענינים בהתעלות יעקב באמצעות ה"ירידה" לחו"ל

נקודת ההסבר של הדבר היא:

"ירידת" יעקב אבינו – יציאתו מבאר שבע, ארץ ישראל, לחוץ לארץ, ובפרט לחרן, חרון אף של מקום¹⁰, היתה לצורך עליה. ובעליה זו ישנם שלושה ענינים:

(א) על ידי כך שבהיותו בחרן ובבית לבן, לא הושפע יעקב מהם ויצא משם, "שלם מן החטא"¹¹ – הוא התעלה לדרגה נעלה יותר משהיה לפני הירידה.

דבר זה הוא בדומה (אם כי לא בדיוק)¹² למעלת בעל-תשובה על צדיק – "מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד בו" – מפני שבעל-תשובה "טעם" את "טעם החטא", ובכל זאת "פירש ממנו וכבש יצרו"¹³.

(ב) דוקא שם קיים יעקב את הציווי "פרו ורבו... וכבשוה" – "קח לך משם אשה... ויפרך..."¹⁴, ובאופן של "מטתו שלמה"¹⁵.

(ג) לפי החסידות, בירר וזיכך יעקב¹⁶, באמצעות עבודתו עם צאן לבן במשך עשרים שנה¹⁷, את ניצוצות הקדושה שהיו בצאן לבן; וזה גרם לו להתעלות עד לאופן של "ויפרוך האיש מאד מאד"¹⁸.

(9) אף שגם, "ושבתי גו" הוא, כמו ש(הקב"ה) אמר לי והשיבותיך אל האדמה" (רש"י שם, כא).

(10) פרש"י ס"פ נח.

(11) לשון רש"י בפסוק זה. וראה רש"י וישלח לב, ה.

(12) בדומה יותר – ראה פ"ו משמונה פרקים להרמב"ם.

(13) רמב"ם הלכות תשובה פ"ז ה"ד.

(14) תולדות כח, ב"ג.

(15) ויק"ר פל"ו, ה. וראה פסחים נו, א. ספרי דברים ו, ד. ועוד.

(16) כמרומו גם בנגלה (בתשב"כ): ויקם שדה עפרון

(ח"ש כג, יז ובדח"ל עה"פ. פרש"י שם).

(17) וגם לאחר זה בדרכו מחרן לא"י – ראה תורת

ה"מ (הובא באור המאיר) במה שרדף לבן אחר יעקב

(נתבאר באוה"ת פרשתנו תתסט, א ואילך).

(18) פרשתנו ל, מג. וראה תו"א כג, ג. ועוד.

ליזכות

הרה"ת ר' רפאל ירמ' בן מרת רחל שיחי' אנדרוסיער
ליום הולדתו, וא"ו כסלו

הרה"ת ר' צבי בן מרת נשה שיחי' גראסמאן
ליום הולדתו, וא"ו כסלו

הרה"ת ר' נטע זאב בן מרת חי' לאה שיחי' בערגער
ליום הולדתו, ז' כסלו

הת' שמואל בן מרת טובה שיחי' בערגער
ליום הולדתו, ז' כסלו

הרה"ת ר' שלום דוב בער הלוי בן הרבנית מרת לאה שיחי' רייטשיק
ליום הולדתו, ט' כסלו

הרה"ת ר' שמחה ברוך בן מרת ראצא ליבא שיחי' פרענקל
ליום הולדתו, חג הגאולה - יו"ד כסלו

הרה"ת ר' משה יעקב בן מרת בת' שיחי' לעווין
ליום הולדתו, י"א כסלו

חנתי הרה"ת ר' לוי יצחק בן מרת חנה שיחי' צייטלין
ליום הולדתו, ש"ק פ' ויצא, י"ב כסלו

החייל ב"צבאות ה"מ מענדל בן מרת טובה שיחי' בערגער
ליום הולדתו, י"ג כסלו

הרה"ת ר' גרשון בן מרת העניא חאשא שיחי' שוסטערמאן
ליום הולדתו, ט"ו כסלו

הת' ר' אברהם אהרן בן מרת שרה שיחי' גרונפעלד
ליום הולדתו, ט"ז כסלו

הרה"ת ר' שניאור זלמן בן מרת שטערנא שרה שיחי' פאגעלמאן
ליום הולדתו, טו"ב כסלו

הרה"ת ר' פישל יוסף בן מרת דאבע גיטל שיחי' גראסמאן
ליום הולדתו, ח"י כסלו

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק
ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

*

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי וזוגתו מרת גיטל רחל שיחי' שגלוב

ה. שלושת ענינים אלו קיימים בעבודת הנשמה למטה

"מעשה אבות – סימן לבנים". ומוכן שהענין של "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" קיים בעבודתו הרוחנית של כל אחד ואחד, כפי שמסביר בעל "אור החיים"¹⁹, שהפסוק רומז לירידת הנשמה למטה (וגם לירידת בני ישראל לגלות²⁰), שהיא ירידה לצורך עליה. וקיימים בכך הענינים שזכרו לעיל, בדומה לענינים שבעליית יעקב²¹:

(א) בהיות הנשמה למעלה היא בבחינת צדיק, וכאשר היא יורדת למטה ו,מתלבשת" בתוך גוף ונפש בהמית שמעלימים ומסתירים את האלקות, ובכל זאת היא מבצעת את עבודתה בתורה ובמצוות, היא מתעלה לדרגה של בעל-תשובה^{21*} (והרוח תשוב אל האלוקים)²².

(ב) בירידתה למטה מקיימת הנשמה את הציווי "פרו ורבו...", ותורה ומצוות בכלל.

(ג) באמצעות העבודה למטה בדברים גשמיים מביאה הנשמה לידי כך שהעולם ייעשה דירה לה' יתברך – "דירה בתחתונים", ועל-ידי-כך היא מתעלה לדרגה נעלית הרבה יותר מאשר היתה לפני כן²³.

(19) פרשתנו כח, יד. הובא ונתבאר בקיצורים והערות לתניא ע' נז. ד"ה ויצא תר"ל.

(20) ראה זור ריש פרשתנו קמו, א: אוקי האי קרא בגלותא. שם כג, ב (הובא באוה"ת פרשתנו תתנד, א).

ב"ר פס"ח, יג. ובשל"ה פרשתנו (רצב, ב): ענין ויצא יעקב רומז ג"כ לגלות. ע"ש.

(21) ראה גם ד"ה ויצא שם, שמבאר ב' ענינים

בירידה צורך עלי'. אלא שב' הענינים שבד"ה ויצא

שם, הם: העלי' דפנה"א למעלה משרשה ע"י בירור

הגוף ונפח"ב – שהוא (בכללות) ענין הב' שבפנים;

ו,להמשיך דירה בתחתונים כי' נתאוה הקב"ה להיות

לו דירה בתחתונים" – שהכוונה בפשטות ב"עלי" זו

היא (לא להעלי' שנעשית בהנשמה, כי אם) למעלות

הענין ד,דירה בתחתונים" גופא, או: להעלאת

התחתונים ע"ד הלשון בתניא ספלא"א (מ, ב). ירידה זו

היא צורך עלי' להעלות לה' כל נפש החיונית כו".

(21*) ראה לקו"ת ר"פ האוינו.

(22) לקו"ת בלק עג, סע"א. ד"ה ומעין תש"ו (וראה

שם ספ"ג). ועוד.

(23) ובוהו גופא יש שני ענינים: מצד הענין דבירור

העולם גופא (כדלקמן ס"ח), ומצד השלמת הכוונה

דנתאוה הקב"ה (כדלקמן ס"ט). וראה לקמן הערה 44.

בנקודה זו, שהעולם („תחתונים“) נעשה דירה לה' יתברך, ובעליית הנשמה שבאמצעות זאת, יש יתרון מסויים בעבודה של „וכל מעשיך יהיו לשם שמים“²⁴ ו„בכל דרכיך דעהו“²⁵ על פני העבודה של לימוד התורה וקיום המצוות, כי על-ידי-כך שגם עניני הרשות של האדם („מעשיך“ ו„דרכיך“) הם „לשם שמים“, ובאופן של „דעהו“ נעשית הדירה לה' יתברך גם ב„תחתונים“ ממש²⁶.

ו. מעלת העבודה בעניני הרשות

– גם „בעל תשובה“

ויש לומר, שיתרונה של העבודה בעניני הרשות על פני העבודה בתורה ובמצוות קיים גם בהתעלות הראשונה דלעיל^{26*}:

כאשר יהודי מקיים מצווה, גם כאשר הוא צריך לשם כך להתגבר על היצר הרע המפריעו בכך, הרי בכל-זאת, לאחר קיום המצווה „תשש יצרו“²⁷, ומתגלה רצונו האמיתי, כי בפנימיות כל יהודי „רוצה הוא לעשות כל המצוות“²⁸. יוצא אפוא, שהיצר הרע אינו קשור לקיום המצווה, ולכן, קיום המצווה איננו בדרגה של בעל תשובה, אלא בבחינת צדיק.

לעומת זאת, מתבצעת העבודה של „כל מעשיך יהיו לשם שמים“ ו„בכל דרכיך דעהו“, בעניני הרשות, והיא נובעת מתאוותו הטבעית של האדם ומצרכי קיום הגוף וחיותו²⁹, מנפשו הבהמית של האדם³⁰ (ואשר על כן נקראים מעשים אלו בכינוי „מעשיך“ ו„דרכיך“, גם כאשר הם נעשים „לשם שמים“ ובאופן של „דעהו“), ולפיכך, עשייה זו עצמה היא בבחינת „בעל תשובה“.

(24) אבות פ"ב מ"ב.

(25) משלי ג, ו. טושו"ע א"ח סרלי"א.

(26) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 111 ואילך. וש"ג.

(26*) להעיר מהמבואר בכ"מ (ד"ה מלכא ומלכתא תרצ"ו בסופו. וראה גם לקו"ת שה"ש מד, סע"ד) שיושבי אהל ובעלי עסקים הם דוגמת צדיקים ובעלי תשובה.

(27) במכש"כ ממ"ש הרמב"ם (הל' גירושין ספ"ב) ענין זה אפילו כשאחרים כופין אותו.

(28) רמב"ם שם.

(29) ראה תניא רפ"ו.

(30) ראה לקו"ש ח"כ ע' 334 ובהערות שם.

ז. העבודה בעניני הרשות מדגישה יותר את התקשרות הנשמה לה'

יש לפרט יותר את ההסבר על יתרון ה„תשובה“ המושגת באמצעות העבודה של „וכל מעשיך...“ „בכל דרכיך...“ על פני ה„תשובה“ שבאמצעות „כבישת היצר“ הקיימת גם בעבודת התורה והמצוות:

אחת המעלות שבעבודת התשובה היא, שהתשובה מוכיחה את עוצמת הקשר שבין יהודי לקדוש-ברוך-הוא, שאיננו ניתק אפילו באמצעות חטא, ואשר לכן ניתן³¹ לחזור בתשובה³² גם לאחר חטא.

בדומה לכך מוכיח גם ענין ה„תשובה“ שבעבודת הנשמה בירידתה למטה את הקשר העצום של הנשמה עם הקדוש-ברוך-הוא, שגם כאשר היא נתונה בתוך גוף ונפש בהמית, היא קשורה לה' באמצעות עבודת ה'.

לפי זה מובנת מעלת ה„תשובה“ המושגת באמצעות עבודה בעניני הרשות לשם-שמים, על פני ה„תשובה“ הקיימת בעבודה בתומ"צ:

בעבודת התורה ומצוות מתבטאת עוצמת הקשר של הנשמה עם ה' בכך, שגם בהיותה בגוף ונפש בהמית, בכוחה להתגבר עליהם, „תשש יצרו“. אבל, באמצעות העבודה „לשם שמים“ בעניני הרשות, ניכר, שהקשר קיים אפילו בדברים שבהם מורגש רצונה של הנפש הבהמית.

ח. התעלות הנשמה על ידי

עשיית דירה לה' – בלת מוגבלת

אך למרות זאת, גם התעלות זו של הנשמה, בבחינת התשובה שבאמצעות עשיית עניני הרשות לשם שמים, אינה דומה להתעלות הנגרמת באמצעות הפיכת העולם לדירה לה' יתברך³³.

(31) ויתירה מזו, „שבדאי סופו לעשות תשובה“ (תניא ספלי"ט. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד סו"ג).

(32) ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ה ע' 248 הערה 59 (ענין הא').

(33) וענין זה יש גם בבע"ת בתשובה כפשוטה, אשר [נוסף על העילוי שמצד האדם, זה שגם לאחר החטא

אדמו"ר; ולאחרי ארבעים שנה מאז הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר יש כבר גם „לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע“⁶;

כעת צריך רק להיות, שיפתחו את ה„לב לדעת“, ויפקחו את ה„עינים לראות“, ויפתחו את ה„אזנים לשמוע“, ועד"ז – לנצל את כל רמ"ח האברים ושס"ה הגידים הגשמיים – נוסף על לימוד התורה וקיום המצוות בכלל (רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח אברים⁷ ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה גידים⁸) – ללימוד פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות וקיום הוראות רבותינו נשיאינו, כולל – ללמוד בעניני הגאולה, באופן שזה יפתח את הלב והעינים והאזנים – ושיבינו, יראו וירגישו בפשטות ממש בגשמיות העולם – את הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, וללמוד תורתו של משיח (פנימיות התורה) באופן של ראי', שכל זה כבר ישנו מן המוכן, צריך רק לפקוח את העינים ואז יראו זאת!

. . . גם מנהג ישראל אשר הולך ומתפשט בזמננו זה ללמוד עניני גאולה ועניני משיח, כדי להתכונן ולהכין אחרים עוד יותר להגילוי של הגאולה האמיתית והשלימה, כנ"ל.

הענין שהזמן גרמא בדורנו זה ובזמננו זה – הגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו, כפי שדובר פעמים רבות לאחרונה, שעתה כבר סיימו את כל הענינים וצריך רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש.

... על אחת כמה וכמה בדורנו זה ובזמננו זה – שע"פ סימני חז"ל (במסכת סנהדרין, במדרשים ובכ"מ) נמצאים כבר בשלב הגאולה ממש, וכמדובר כמה פעמים לאחרונה, שלאחר הריבוי המופלג של מעשינו ועבודתנו במשך כל הדורות, ובפרט לאחר עבודתם של רבותינו נשיאינו. . עד לעבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – כבר סיימו את כל הבריורים,

כולל גם הבירור של "עשו הוא אדום"¹. . . הרי עשו כבר נתברר לגמרי, כפי שרואים זאת גם בהנהגה בזמן הזה (בגלות אדום) של אוה"ע המתייחסים ל"עשו הוא אדום", בדרך מלכות של חסד (והנהגה זו מתפשטת גם בעוד מדינות, כפי שראו ורואים בפרט לאחרונה) –

הרי מובן, שעתה נמצאים כבר במצב בו הגוף הגשמי ואפילו גשמיות העולם כבר נתבררו ונזדככו לגמרי, והרי הם "כלי" מוכן לכל האורות והענינים הרוחניים, כולל ובעיקר – אורו² של משיח צדקנו, אור הגאולה האמיתית והשלימה.

... והדבר היחיד שחסר הוא – שיהודי יפקח את עיניו כדבעי, ויראה איך הכל כבר מוכן לגאולה! יש כבר את השולחן ערוך, יש כבר את הלוייתן ושור הבר ויין המשומר³, ויהודים כבר יושבים סביב השולחן – "שולחן אביהם"⁴ (מלך מלכי המלכים הקב"ה), יחד עם משיח צדקנו (כפי שכתוב בספרים⁵ שבכל דור ודור ישנו "א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח"), ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח

אחד ההסברים לכך הוא:

התקשרות הנשמה לה' קשורה ל"מציאותה הטבעית". ולכן גם כאשר ההתקשרות היא עזה ביותר, ומושלמת גם כשהנשמה, "מלובשת" בנפש הבהמית, הרי היא מוגבלת משהו עקב המגבלות הטבעיות של מציאות הנשמה³⁴.

לעומת זאת³⁵, כאשר משפיעה הנשמה על הפיכת עניני העולם לכלים לאלקות, הרי אין זה נובע מצד "מציאותם" של עניני העולם (כי, להיפך: מציאות ה"עולם" – מלשון העלם³⁶ – מעלימה ומסתירה את האלקות), אלא מצד הקדוש ברוך הוא, ש"אחדותו" איננה מוגבלת כלל, וה"עולם" יכול להוות דירה לו יתברך³⁷. ולפיכך, כאשר הופכת הנשמה את העולם לדירה לה' יתברך, ומבטאת בכך את אי-הגבלתו של הקדוש ברוך הוא, נעשית גם התקשרותה לה' לבלתי-מוגבלת, כפי שהיא מצד אחדותו של הקב"ה הבלתי-מוגבל³⁸.

הוא שב לה' (כנ"ל סעיף ז'), הנה" ע"י שמהפך הודונות לזכיות (יומא פו, ב) מתוסף בו גם עילוי הבא מצד "זכיות" אלו (לקו"ת אחרי כו, ג. דרמ"צ קצא, סע"א). ולהעיר מדה"פדה בשלום תש"ט פ"א, שהצדיקים עבודתם היא לעצמם וענין התשובה הוא "לפעול גם בדבר שחוק להם". והו"ע העל" דהנשמה ע"י ירידתה למטה, שהיא "נעשית בבחי' בע"ת .. להאיר את העולם". אלא שמלשון זה משמע שהעילוי בתשובה שנעשה בהנשמה ע"י ירידתה למטה הוא (לא העל" של הנשמה הבאה ע"י שמאירה את העולם, כי"א) הענין ד"האיר את העולם" גופא. וראה לקמן ס"ט ובהערה⁴⁴. (34) ראה ד"ה תניא ו"ד תרצ"ו (סה"מ תרצ"ו ע' 251), דוה ש,נשמת האדם .. חפצה וחשקה בטבעה .. ולדבקה בשרשה ומקורה" (תניא פ"ט) – אף שרצון זה אינו בשביל עצמה, שהרי כשתדבק בשרשה, תהי' אין ואפס ותבטל שם במציאות לגמרי" (תניא שם, מ"מ – מכיון שרצון זה הוא מצד טבעה, לכן ע"י רצון זה אינו מתבטל מטבעו וכ"ש שאינו נאבד צורתו העצמי".

ושם (וראה ער"ו ד"ה וכל העם תרע"ח. ד"ה לריח שמניך תש"ו פ"ו), שע"י שנה"א פועלת הבירור דנה"ב עד שגם הנה"ב מתעוררת ברצוא לאלקות, מכיון שבנה"ב הרצוא לאלקות הוא היפך טבעה, הנה, זה פועל בהנפש האלקית דגם הוא מתבטל מטבעו". ושם (ע"ב) שע"י נעשה בה ה"צייאה מגדר הכלים והגבלה לגמרי". (35) ובדוגמת המבואר בדה"ה לריח שמניך שם מעלת העל" דנה"א שנעשה בה ע"י שפועלת בירור דנה"ב (שגם הנה"ב תתעורר ברצוא לאלקות) על העל" שנעשה בה ע"י שמתגברת על נה"ב. (36) לקו"ת שלח לו, ד. (ראה לקו"ת שם ח"ב ע' 75 ובהערות שם.

ט. התכלית העיקרית איננה התעלות הנשמה

עליות אלו שאליהן מגיעה הנשמה באמצעות ירידתה למטה, אינן, עדיין, תכלית ירידתה לעולם. שהרי, "כל מה שברא הקדוש ברוך הוא (בעולמו) לא בראו אלא לכבודו"³⁹ "ואני נבראתי לשמש את קוניי"⁴⁰, ומובן, שתכלית בריאת האדם וירידת הנשמה למטה איננה לשם התעלות הנשמה, אלא כדי לבצע את כוונת ה'⁴¹.

וכשם שאומר אדמו"ר הזקן ב"תניא"⁴², שירידת הנשמה למטה איננה לצורך הנשמה, אלא כדי לברר ולזכך את הגוף והנפש החיונית ואת חלקו בעולם – "לקשרם וליחדם באור אין סוף ברוך הוא", שעל ידי כך מתבצעת הכוונה של "נתאוזה"⁴³ הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים".

אלא, כיוון שהנשמה היא זו שמבצעת את הכוונה הנ"ל, מגיע לה על כך "שכר טוב לאין קץ", ועל כן⁴⁴ יש לה "עליה גדולה ונפלאה לאין קץ"⁴⁵.

ויש להבין: כיצד מתאים לאמור לעיל, הנאמר במספר מקומות⁴⁶, שירידת הנשמה

38) ובדוגמת העל" בנה"א שנעשה ע"י בירור נה"ב (ראה לעיל הערה 34).
 39) אלא שגם העילוי שנעשה ע"י בירור נה"ב – מכיון שנה"ב יש לה שייכות לנה"א (ראה סה"מ קונטרסים ח"א רסו, סע"ב ואילך) – לכן, החידוש ובמילא גם העילוי שנעשה ע"י אינו כהחידוש והעילוי שע"י בירור עניני העולם.
 40) אבות ספ"ו.
 41) לקו"ת ראה כח, ד.
 42) פל"ז (מה, ב). וזה בא בהמשך להמבואר שם פל"ו שתכלית הבריאה הוא שיהי' לו (ית') דירה בתחתונים.
 43) תנחומא נשא טו. תניא פל"ו.
 44) ויש לומר, שעל"י זו דהנשמה מצד זה שמשלמת הכוונה ד"הדירה בתחתונים" שבעצמותו ית' – מכיון שעצמותו ית' אין שייך לתארו גם בענין הבל"ג (ראה המשך תרס"ו ע"ב קסו. ובכ"מ), לכן גם השכר והעל" שמצד השלמת כוונה זו הוא נעלה יותר מהעל" דהנשמה שמצד גילוי אחדותו ית' הבלתי מוגבל דלעיל ס"ח.
 45) ואפ"ל, שענינה של על" זו (שמצד הכוונה) בעבודת האדם הוא שירוגש בו ענין זה של מציאותו היא רק לכבודו ית', לשמש את קונו.
 46) לקו"ת שם כט, א.
 47) ראה בהמצויין בהערה 22. ולהעיר שגם בלקו"ת

למטה היא בשביל העליה, ולכאורה, הכוונה בכך היא, שהתעלות הנשמה היא התכלית העיקרית של ירידתה, ולא ענין צדדי בלבד?

נ. "דירה בתחתונים" ע"י התבטלות

ההסבר לכך בקיצור הוא:

ידוע⁴⁷ בענין "דירה לו יתברך בתחתונים", שדוקא "תחתונים" נעשים דירה לו יתברך – לעצמותו. ב"עליונים" מאירים רק "גילויים", ואילו ה"תחתונים" נעשים דירה לעצמותו יתברך.

וה"המצאות" עצם האלקות דוקא למטה היא מפני שדוקא בעולם הזה יש התבטלות באופן של "אין עוד", בשונה מהעולמות העליונים, שבהם ההתבטלות היא באופן של "כלא"⁴⁸.

וכיוון שהתכלית היא עשיית דירה לה' דוקא באמצעות עבודת האדם⁴⁹, צריכה גם העבודה להיות בדרגת התבטלות מוחלטת, "מעין" ההתבטלות של "אין עוד", כהתבטלותו של עבד פשוט⁵⁰ הבאה מצד האדון עצמו⁵¹, ולא מצד תחושת העבד בגדלות האדון וכדומה.

לפי זה יש לומר, שהנאמר, שירידת הנשמה למטה היא "בשביל העליה"⁵², כרוך בנאמר

שם איתא "הירידה.. היא בשביל עלי' כו'" (אלא שמסיים שם, "שעכו' לא זה לבד הוא תכלית המכוון כו").

(47) ראה המשך תרס"ז ע' ג' (ושם ע' ח'). ד"ה מצותה משתשקע תרע"ח – ע"פ תניא פל"ו.

(48) ראה בארוכה ד"ה ולקחתם לכם תרס"א. וראה גם המשך תרס"ז ע' תלח.

(49) ראה בארוכה לקו"ש ח"ב ע' 73 ואילך. ח"ד ע' 123.

(50) ראה המשך תרס"ז שם: דענין העבודה בפועל בבחי' אין עוד הו"ע קבעו"ש בחי' עבודת עבד.

(51) שזוהו העילוי שב, עבד פשוט" על "עבד נאמן" (המשך תרס"ז ע' שכו ואילך).

(52) בפשטות אפ"ל, שהטעם "בשביל העלי" הוא בבחינת הגילויים* [וע"ד ב' הטעמים בסיבת הבריאה

(* ו"ל דאין סתירה לזה ממ"ש בלקו"ת בלק (עג, א) התירוץ האמיתי הוא.. היתרון שלהם בירידתן בגוף שנעשים בחינת בעלי תשובה" – כי הענין ד"נתאהו כו" דירה בתחתונים" אינו בגדר "תירוץ", מכיון שהענין ד"נתאהו" הוא למעלה מטריד, אויף א תאוהו איז קיין קשיא" (המשך תרס"ז ס"ע ז' ואילך); והתירוץ" (הטעם) על הירידה הוא – מה שנעשה "יתרון" ע"י

בתניא שירידת הנשמה למטה היא כדי להגשים את המטרה של "דירה בתחתונים": כי עליית הנשמה היא הגעתה לדרגת התבטלות, שעבודתה איננה נובעת מ"מציאותה העצמית" אלא מצד אחדות הקדוש-ברוך-הוא⁵³, ולצורך הכוונה של "דירה בתחתונים" יש צורך שעבודת הנשמה העושה את ה"דירה" תהיה בדרגה של התבטלות⁵⁴.

יא. שני עניני התנאי – שני סוגי עבודה

לפי כל האמור לעיל יובנו ארבעת הענינים שבהמשכם של הפסוקים, לאחר "וידר יעקב נדר" – הן שני עניני התנאי: (א) "יהיה אלקים עמדי ושמרני... ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש". (ב) "ושבתי בשלום אל בית אבי" (אשר חלוקתם לשני פסוקים מוכן שהם שני סוגים שונים, כדלעיל) והן שני עניני ה"נדר" (לפי פירוש הרמב"ן): (א) "והיה ה' לי לאלקים" (ב) "והאבן הזאת אשר שמתני מצבה יהיה בית אלקים" (שגם הם נחלקים לשני פסוקים) –

"בגין דישתמודעון ל"י" (זח"ב מב, ב) ו, יתגלו שלימות כוחותיו כו'" (ע"ח בתחלתו. שער ההקדמות הקדמה ג') – ראה המשך תרס"ז ע' ד' ואילך. שם ע' תמו].

אבל יש לומר, שהטעם "בשביל העלי"*** שייך גם להכוונה האמיתית ד"דירה בתחתונים" שבעצמותו ית', כדלקמן בפנים.

(53) שביטול זה הוא דוגמת הביטול דעבד פשוט, העבודה בפועל ד"אין עוד". אבל למטה ממנו – ראה לעיל הערה 44.

(54) ומ"ש בכ"מ שכוונת ירידת הנשמה היא בשביל העלי' – אף שענין זה מה שעבודתה היא בבחי' ביטול (שזוהו עליותה) היא (לכאורה) רק הכנה להשלמת הכוונה – יש לומר:

מכיון דזה מה שבבחי' העבודה לעשות דירה לו ית' הוא ע"י שהיא בבחי' ביטול, הרי נמצא, שבאם העבודה היתה שלא בביטול – היתה ה"דירה" נעשית מצד הקב"ה ולא מצד (ובכח) עבודת האדם. ולכן: כמו שהעבודה (שהדירה תיעשה ע"י עבודת האדם) הו"ע בהכוונה ד"דירה בתחתונים" גופא (ולא רק הכנה אלי) – ע"ד"ו הוא גם ענין הביטול שבהעבודה.

הירידה, ובנוגע לזה אמר בלקו"ת שם, יש על זה כמה תירוץ אך התירוץ האמיתי הוא.. שנעשים בחי' בעלי תשובה".

שבוחר ונ"ח – ראה לקו"ש ח"ו ע' 21 הערה 69.

המשומר³, און אידן זיצן שוין באם טיש – "שולחן אביהם"⁴ (מלך מלכי המלכים הקב"ה), צוזאמען מיט משיח צדקנו (ווי עס שטייט אין ספרים⁵ אַז בכל דור איז דאָ "א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח"), ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, און נאָך ארבעים שנה פון הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט מען שוין אויך "לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁶;

איצטער דאַרף נאָר זיין, כאמור, אַז מ'זאָל אויפּעפענען דעם "לב לדעת" און אויפּעפענען די "עינים לראות" און אויפּעפענען די "אזנים לשמוע", און עד"ז – אויסנוצן אַלע רמ"ח אברים און שס"ה גידים הגשמיים – נוסף אויף לימוד התורה וקיום המצוות בכלל (רמ"ח מ"ע כנגד רמ"ח אברים⁷ ושס"ה מל"ת כנגד שס"ה גידים⁸) – אויף לימוד פנימיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות וקיום הוראות רבותינו נשיאינו, כולל – לערנען וועגן עניני גאולה, אין אָן אופן אַז דאָס זאָל אויפּעפענען דעם לב ועינים ואזנים – מ'זאָל פאַרשטיין, זען און הערן בפשטות ממש אין גשמיות העולם – די גאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש, און לערנען תורתו של משיח (פנימיות התורה) באופן של ראי', וואָס דאָס אַלץ איז שוין דאָ מן המוכן, מ'דאַרף נאָר אויפּעפענען די אויגן וועט מען עס זען!

... אויך דעם מנהג ישראל וואָס איז הולך ומתפשט בזמננו זה – צו לערנען עניני גאולה ועניני משיח, בכדי זיך און אַנדערע נאָכמער צוגרייטן צו דעם גילוי פון דער גאולה האמיתית והשלימה, כנ"ל.

(משיחות ש"פ ויצא, ט' כסלו תשנ"ב)

(3) ראה ברכות לד, ב. ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג. ועוד.

(4) ברכות ג, סע"א.

(5) פ"י הברטנורא למגילת רות. וראה גם שו"ת חת"ם חו"מ (ח"ו) בסופו (סצ"ח). וראה שד"ח

פאת השדה מע' האלף כלל ע'. ועוד.

(6) תבוא כט, ג.

(7) מכות כג, סע"ב.

(8) זח"א קע, ב.

ג.

דעם ענין שהזמן גרמא בדורנו זה ובזמננו זה – די גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ווי גערעדט מערערע מאָל לאחרונה, אַז איצט האָט מען שוין פאַרענדיקט אַלע ענינים און מ'דאַרף נאָר מקבל זיין פני משיח צדקנו בפועל ממש.

. . . על אחת כמה וכמה בדורנו זה ובזמננו זה – וואָס לויט די סימנים אין חז"ל (אין מס' סנהדרין, אין מדרשים ובכ"מ) האָלט מען שוין באַ דער גאולה ממש,

וכמדובר כמ"פ לאחרונה, אַז נאָך דעם ריבוי מופלג פון מעשינו ועבודתנו במשך כל הדורות, ובפרט נאָך דער עבודה פון רבותינו נשיאנו . . . ביז די עבודה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – האָט מען שוין פאַרענדיקט אַלע בירורים,

כולל אויך – דעם בירור פון "עשו הוא אדום"¹ . . . איז עשו שוין אינגאַנצן נתברר געוואָרן, ווי מ'זעט עס אויך אין דער הנהגה בזמן הזה (בגלות אדום) פון די אוה"ע וואָס שטאַמען פון "עשו הוא אדום", בדרך מלכות של חסד (און אַזוי ווערט נתפשט די הנהגה אין נאָך מדינות, ווי מ'האָט געזען און מ'זעט בפרט לאחרונה) –

איז דאָך פאַרשטאַנדיק, אַז איצטער האָלט מען שוין באַ דעם מצב אַז דער גוף הגשמי און אפילו גשמיות העולם איז שוין אינגאַנצן נתברר ונודרך געוואָרן, און איז אַ "כלי" מוכן אויף אַלע אורות וענינים רוחניים, כולל ובעיקר – אורו² של משיח צדקנו, אור הגאולה האמיתית והשלימה,

. . . און די איינציקע זאַך וואָס פעלט איז – אַז אַ איד זאָל אויפגעפּענען זיינע אויגן כדבעי, וועט ער זען ווי אַלץ איז שוין גרייט צו דער גאולה! מ'האָט שוין דעם "שולחן ערוך", מ'האָט שוין דעם לויטן ושור הבר ויין

(1) וישלח לו, א.

(2) זח"ג לד, ב. הובא ונת' בלקוטי לוי"צ לזח"ג ע' ריט ואילך.

התכלית הוא הנדר, והתנאי הוא רק האמצעי כדי לבצעו. ולפי האמור לעיל, שתכלית ירידת הנשמה כוללת שני פרטים [א) בשביל עליית הנשמה (ב) כדי להגשים את "דירה בתחתונים"] וכך גם ישנם שני פרטים בעבודה המובילה לכך (עבודה של תורה ומצוות, ועבודה של "כל מעשיך לשם שמים") – יוצא, ששני עניני התנאי הם שני סוגי העבודה הללו:

"יהיה אלקים עמדי ושמרני... ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש" מהווה נתינת כח מלמעלה ל"סור מרע", הימנעות מעברות (ושמרני...⁵⁵) ול"עשה טוב", לימוד התורה וקיום המצוות ("לחם" ו"בגד"⁵⁶); ואילו, "ושבתי בשלום..." היא העבודה שבעניני הרשות הדומה לענין התשובה ("ושבתי"⁵⁷) למרות שעיסוקו בעניני הרשות נובע מרצון הנפש הבהמית בהם, בכל זאת⁵⁸, גם ענינים אלו אינם מורידים אותו אל הרע – "שלם מן החטא שלא אלמוד מדרכי לבן"⁵⁹ – כי הוא אינו מבצעם כדי למלא תאוותו, אלא "לשם שמים".

ושני סוגי העבודה מביאים לשני עניני ה"נדר" – לתכלית ירידת הנשמה למטה: תחילה, "והיה ה' לי לאלקים" – התעלות הנשמה; ואחר-כך, "והאבן הזאת... יהיה בית אלקים" – "דירה לו יתברך בתחתונים".

(55) ראה גם כלי יקר פרשתנו כה, כ שבקשת יעקב "ושמרני גו'" היא "על שמירת הנפש מן החטא".

(56) ראה תניא ספ"ה (ובכ"מ) שהמצוות הן לבושים והתורה היא (גם) מזון. אלי' רבה פכ"ו.

(57) ראה גם תו"ח פרשתנו (כו, א"ב) ש"לחם ובגד" הו"ע תומ"צ, "ושבתי בשלום" הו"ע התשובה.

(58) ויש לומר, שלכן נאמר "ושבתי" ולא "והשבתי" (ראה לעיל בפנים ס"ג ובהערות שם) – כי מצד הירידה וההתלבשות בעניני העולם כו', הנתינת כח שמלמעלה היא בהעלם, וכאילו שההשבה היא מעצמו (וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ט ע' 65 הערה 26).

ועפ"ז יובן החידוש שב"ושבתי בשלום" על "ושמרני" – גם להפירוש (ראה לעיל הערה 55) ש"ושמרני" קאי על שמירה מן החטא – כי ענין "ושמרני" מן החטא הוא באופן ד"תשש יצרו" (ראה לעיל בפנים ס"ו), שאו נרגש בו ששומרים אותו מלמעלה; והחידוש ב"ושבתי" הוא שגם כשעוסק בעניני הרשות מצד רצון נפשו הבהמית ("לבן") ואינו מרגיש את הנתינת כח שמלמעלה, מ"מ "ושבתי בשלום" – שלם מן החטא שלא אלמד מדרכי לבן".

(59) רש"י פרשתנו כה, כא.

ושני סוגי העבודה מביאים לשני עניני ה"נדר" – לתכלית ירידת הנשמה למטה: תחילה, "והיה ה' לי לאלקים" – התעלות הנשמה; ואחר-כך, "והאבן הזאת... יהיה בית אלקים" – "דירה לו יתברך בתחתונים".

וכיוון שעיקר התעלות הנשמה היא "השתחררותה" מ"מציאותה העצמית", ועבודתה את ה' מצד הקדוש ברוך הוא הנמצא בכל מקום וגם בעניני העולם, ולא מצד "תכונותיה" ו"טבעה" שלה –

לפיכך הסדר בפסוקים הוא, ש"והיה ה' לי לאלקים" מופיע בידח עם "והאבן הזאת... יהיה בית אלקים", כלשון הרמב"ן: אעבוד ה' המיוחד... במקום האבן הזאת שתהיה לי לבית אלקים – שעבודתו תהיה דומה לעובדה ש"האבן הזאת... יהיה בית אלקים", עובדה הנובעת רק מאחדות הקדוש ברוך הוא ואי-הגבלתו.

אבל למרות זאת מופיע "והיה ה' לי לאלקים" באותו פסוק עם "ושבתי בשלום...". ולא עם "והאבן הזאת...". כי תכלית כוונת ירידת הנשמה למטה איננה התעלות הנשמה, אלא הגשמת המטרה של דירה בתחתונים, ולפיכך, שייך הענין של "והיה ה' לי לאלקים" יותר ל"תנאי" (עבודה) – "ושבתי בשלום", למרות שהוא תוצאת העבודה, מאשר אל המטרה, "והאבן הזאת... יהיה בית אלקים" (דירה בתחתונים).

יב. ההבדל בין רש"י ורמב"ן

ויש לומר: גם לפי פירוש רש"י, ש"והיה ה' לי לאלקים" איננו הנדר, אלא התנאי, הרי "והיה ה' לי לאלקים" איננו פרט בעבודת הנשמה בירידתה למטה, אלא בהתעלות הנגרמת כתוצאה מן העבודה, בדומה לפירוש הרמב"ן, כי הענין של "שיחול שמו עלי מתחילה ועד סוף שלא יימצא פסול בזרע"⁵⁹, יכול להתקיים רק באמצעות התקשרותו לקדוש ברוך הוא ללא שום הגבלות;

והעובדה שלפי פירוש רש"י נכנס ענין זה ל"תנאי" ולא לנדר נובעת מכך, שעליית הנשמה היא רק הכנה למטרה – "והאבן הזאת... יהיה בית אלקים", דירה בתחתונים.

ויש לומר, שהסיבה לכך שלפי פירוש רש"י

הוספה בשורת הגאולה

ז.

„ובאותו הזמן לא יהי שם לא רעב ולא מלחמה“ . . ומעין זה גם ברגעי הגלות האחרונים – שגם כאשר „מלכיות מתגרות כו“, „מלך פרס מתגרה במלך ערבי . . וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים“, נמצאים בני במעמד ומצב של מנוחה ושלום, כיון שהקב"ה אומר להם „בני אל תתייראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם . . הגיע זמן גאולתכם“, ו„מלך המשיח“ – גואלן של ישראל – „עומד על גג בית המקדש . . ואומר ענוים הגיע זמן גאולתכם“².

(משיחות ש"פ ויצא, ד' כסלו תנש"א)

(1) רמב"ם בסיום וחותרם ספרו „משנה תורה“.
(2) יל"ש ישעי' רמז תצט.

שיחות

ויצא

לקוטי

ולעומת זאת פירוש רש"י הוא פשוטו של מקרא, שאצל עבודת האדם היא עבודת עבד פשוט שאיננו תר אחר תועלת לעצמו⁶³, והפך רק ברצון האדון.

(ממאמר ד"ה ושבתי בשלום תשל"ח, ומשיחות חורף תשכ"ד)

„והיה ה' לי לאלקים“ הוא פרט ב„תנאי“ ולפי פירוש הרמב"ן הוא פרט ב„גדר“, היא, כי בפירוש הרמב"ן ישנם בנוסף ל„פשטים“ גם „דברים נעימים... לידועים תן“⁶⁰, הקשורים לדרגת „גילויים“⁶¹, שמצידם גם עליית הנשמה היא מטרה⁶²;

ובדוגמת ה„עבד נאמן“ שעבודתו היא „מצד הרגש העילוי וההפלאה שבאוא"ס“ (המשך תרס"ו ע' שכג), אשר עם היותו עבד „רק בשביל להשלים רצונו ית' .. ואין כוונתו לעצמו כלל“ (המשך שם), מ"מ הוא חפץ שהשלמת רצון האדון תהי' על ידו (המשך הנ"ל ריש ע' שכא).
(63) גם לא העילוי דביטול (ראה הערה הקודמת).

(60) לשון הרמב"ן בה„פתיחה“ לפירושו עה"ת בסופה.
(61) ראה תניא (פ"מ בהגה"ה. אגה"ק סכ"ו. תו"א יו, רע"א) מכתבי האריז"ל דקבלה היא באצילות.
(62) והגם ששלימות העל' דנשמה הוא שהיא בבחי' ביטול בתכלית ועד שכל מציאותו הוא רק לשמש את קונו (ראה לעיל הערה 44) – מ"מ הוא מרגיש עילוי בזה גופא שהוא בטל כו'.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד